

FEN BİLGİSİ VE İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ KONUŞMA ÖZ YETERLİK DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Mustafa Zafer Balbağ
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
zbalbag@ogu.edu.tr

Prof. Dr. Kürşat Yenilmez
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
kyenilmez@ogu.edu.tr

Özet

Etkili bir iletişimin temelini doğru konuşma becerisi şekillendirir. Öğretmenlik mesleğinde iletişimin çok önemli olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin konuşma becerilerinin önemi de ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin konuşma öz yeterliklerinin ileri düzeyde olması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, fen bilgisi ve ilköğretim matematik öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeylerinin bazı değişkenlere göre (cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, akademik başarı, iş deneyimi, anne ve baba eğitim durumu) nasıl değiştiğinin incelenmesidir. Araştırma, bir devlet üniversitesinin 2017–2018 eğitim-öğretim yılında fen bilgisi ve ilköğretim matematik öğretmenliği lisans programında öğrenim gören 200 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiş, genel tarama modeli kullanılmıştır. Model uyarınca, veri toplamak amacıyla, fen bilgisi ve ilköğretim matematik öğretmen adaylarına, Katrancı ve Melanlıoğlu (2013) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği” veri toplama aracı olarak uygulanmıştır. Veri toplama aracı ile elde edilen veriler SPSS paket programı yardımıyla çözümlenmiş, fen bilgisi ve ilköğretim matematik öğretmenliği adaylarının konuşma öz yeterliklerinin genel olarak olumlu ve yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen adayı, konuşma öz yeterlik, konuşma becerisi.

INVESTIGATION OF SPEECH SELF-EFFICACY LEVELS OF SCIENCE AND PRIMARY SCHOOL MATHEMATICS TEACHER CANDIDATES ACCORDING TO SOME VARIABLES

Abstract

The basis of effective communication is the ability to correctly speak. Considering the importance of communication in the teaching profession, the importance of speaking skills of teachers also arises. Therefore, teachers' self-efficacy should be at an advanced level. The aim of this study is to examine how the level of speech self-efficacy of science and primary school mathematics teacher according to some variables (gender, department, class level, academic achievement, work experience, mother and father education status). The research was carried out on 200 pre-service teachers of a state university in the academic year of 2017 -2018. In the research, quantitative research approach was adopted and general screening model was used. In accordance with the model, “speaking self-efficacy scale” was used to science and primary mathematics teacher candidates which was developed by Katrancı and Melanlıoğlu (2013) as data collection tool. The data obtained by means of data collection tool were analyzed by using SPSS package program and it was found that the self-efficacy of science and primary school mathematics teacher candidates were generally positive and high level.

Keywords: Teacher candidate, speech self-efficacy, speaking skills.

GİRİŞ

Dil, bir düşünce ve ifade aracı olup, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan duyguları ve fikirleri aktarıcı bir araçtır (İşcan, 2013). Konuşma ise dilin var olmasıyla ortaya çıkmıştır. Katrancı ve Melanlıoğlu (2013)'e göre birey ve toplum hayatı açısından önemli bir olgu olan konuşma, doğuştan getirilen bir

yetenek değil sonradan kazanılan ve geliştirilen bir beceridir. Konuşma becerisi ile kastedilen anadilini doğru kullanan, belirttiği anlama uygun olarak duygu, tonlama ve vurgularına uygun biçimde eksiksiz ve doğru olarak seslendirmedir(Ekici, 2017).

Yeni geliştirilen eğitim programlarında; okuyan, anlayan, düşünen, araştıran, sorgulayan, çözüm üreten, dil, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştiren Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanan, konuşma becerisi yüksek bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır(Güneş, 2013).

Farklı yöntem ve metotlarla geliştirilebilen konuşma becerisi ise etkili bir iletişimin temelini oluşturur. Gerek yaşantımızda gerekse iş hayatımızda insanlarla kurduğumuz ilişkilerin şekillenmesi konuşma becerimize bağlıdır. Konuşma becerimizin yüksek olması sözel iletişim becerimizi de güçlendirir. Sözel iletişim becerisi, bir insanın nitelikli ve saygın olmasında belirleyicidir (Ekici, 2017). Bu özelliklere sahip olması gereken pek çok meslek grubu olmakla birlikte bunlardan bir diğeri öğretmenliktir. Mesleği gereği konuşma becerisini etkili bir biçimde kullanmak zorunda olan öğretmenler için bu durumun önemi oldukça fazladır. Öğretmenin hem mesleğinde başarılı olması hem de öğrencilerine ve topluma iyi bir rol model olabilmesi için dili doğru ve güzel bir şekilde konuşması gerekmekte ve özellikle topluluk önünde konuşurken kendilerine güven duymaları beklenmektedir. Bunu belirlemenin yolu ise öğretmenlerin konuşma öz yeterliklerinin tespitidir. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin konuşma öz yeterliklerinin yüksek olması istenilen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öz yeterlikle ilgili birçok tanım bulunmakla birlikte bunlardan bazıları şu şekilde ifade edilmektedir. Bandura (1997)' ya göre öz yeterlik "bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı olarak yapma kapasitesi hakkında kendine ilişkin yargısı" dır. Schunk (1984) ise, öz yeterliğin, bireyin yapmak zorunda olduğu bir işi ne kadar iyi yapabileceğine yönelik kendi değerlendirmesi olduğunu ifade etmektedir. Literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının konuşma becerilerine ilişkin yeterlik algılarının düşük olduğu, kendilerini konuşurken istedikleri düzeyde ifade edemediklerini, topluluk önünde konuşmaktan çekindiklerini göstermektedir(Ayan vd., 2014; Akkaya, 2012; Arslan, 2012; Arslan, 2010). Bu durum istenilmeyen ve nedenleri araştırılması gereken bir durumu göstermektedir. Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterliklerinin mezun olmadan olumlu bir şekilde artırılması ve eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir.

Tüm bunlardan yola çıkarak, bu çalışmada, Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin konuşma öz yeterlik düzeylerinin bazı değişkenlere göre (cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, akademik başarı, iş deneyimi, anne ve baba eğitim durumu) incelenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin konuşma öz yeterlik düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin konuşma öz yeterlik düzeyleri bölüme göre farklılaşmakta mıdır?
3. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin konuşma öz yeterlik düzeyleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin konuşma öz yeterlik düzeyleri akademik başarıya göre farklılaşmakta mıdır?
5. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin konuşma öz yeterlik düzeyleri iş deneyimine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin konuşma öz yeterlik düzeyleri anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
7. Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği öğrencilerinin konuşma öz yeterlik düzeyleri baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2002).

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını, bir devlet üniversitesinin 2017–2018 öğretim yılı Fen Bilgisi ve ilköğretim Matematik Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören 200 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

Tablo 1’de katılımcıların özellikleri verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların özellikleri

Katılımcıların Özellikleri		n	%
Cinsiyet	Kadın	133	66.5
	Erkek	67	33.5
Akademik Ortalama	0-1.99	43	21.5
	2.00-2.99	144	72.0
	3.00-4.00	13	6.5
Sınıf Düzeyi	Sınıf	51	25.5
	Sınıf	62	31.0
	Sınıf	54	27.0
	Sınıf	33	16.5
Bölüm	İlk. Matematik	100	50.0
	Fen Bilgisi	100	50.0
İş Deneyimi	Var	76	38.0
	Yok	124	62.0
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	64	32.0
	Ortaokul	67	33.5
	Lise	44	22.0
	Üniversite	25	12.5
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	29	14.5
	Ortaokul	49	24.5
	Lise	82	41.0
	Üniversite	40	20.0

Tablo 1’den de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmen adaylarının 133’ü kadın, 67’si erkektir. Öğretmen adaylarının 76’sının iş deneyimi varken 124’ünün iş deneyimi bulunmamaktadır. Akademik ortalama açısından çoğunluğunun ortalaması 2.00 ile 2.99 arasındadır. Araştırmaya 51 birinci sınıf, 62 ikinci sınıf, 54 üçüncü sınıf ve 33 dördüncü sınıf öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmada ayrıca katılımcıların Anne ve Baba eğitim durumları görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, Katrancı ve Melanlıoğlu (2013) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Ölçek öncül bilgi ve değişkenlerin (cinsiyet, bölüm, sınıf düzeyi, akademik ortalama, , iş deneyimi, anne – baba eğitim durumları) yer aldığı ilk kısım ve öğrencilerin konuşma öz yeterlik düzeylerini belirlemeyi amaçlayan ikinci kısımdan oluşmaktadır. Veri toplama aracı, 5 alt boyutta [Faktör 1: Topluluk Önünde Konuşma(TÖK), Faktör 2: Etkili Konuşma(EK), Faktör 3: Konuşma Kurallarını Uygulama(KKU) , Faktör 4: Konuşma İçeriğini Düzenleme(KİD) ve Faktör 5: Konuşmasını Değerlendirme(KD)] 25 maddeden oluşan 5’li likert tipi (Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum,

Kararsızım, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum) bir ölçektir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbah Alpha) .92'dir. Ölçeğin beş alt boyutu için de iç tutarlılık katsayıları, 0.71 ile 0.85 arasındadır. Bu çalışma için ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbah Alpha) .94'dür. Alt boyutlar için ise iç tutarlılık katsayıları .70 ile .90 arasında değişmektedir.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeylerinin belirlenmesinde aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Araştırma verilerinin normal dağılıma uygunluğu incelenmiştir. Parametrik veya parametrik olmayan testleri kullanmak için değişkenlerin normal dağılım gösterme durumları dikkate alınmıştır. Akademik ortalama değişkeni dışında verilerin hepsi, normal dağılım göstermiş bu değişkenler için uygun olan parametrik testler kullanılmıştır. Akademik ortalama değişkeni açısından normal dağılım gerçekleşmemiş olup bunun için parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Öğretmen Adaylarının konuşma öz yeterlik düzeylerinin cinsiyete, bölüme, iş deneyimi, durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ilişkisiz örneklemeler için t testi; sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Öğretmen Adaylarının konuşma öz yeterlik düzeylerinin akademik ortalama durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini saptamak için parametrik olmayan Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Düzeylerinin Genel İstatistik Sonuçları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2: Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Düzeylerinin Genel İstatistik Sonuçları

Faktörler	N	Ortalama	Std. Deviation
1. Faktör: TÖK	200	3.3657	.77252
2. Faktör: EK	200	3.9217	.54114
3. Faktör: Kku	200	3.8510	.67489
4. Faktör: KİD	200	3.4300	.61194
5. Faktör: KD	200	3.7533	.68748
TOPLAM	200	91.3250	14.37437

Tablo 2'de görüldüğü öğretmen adaylarının söz konusu konuşma öz yeterlik düzeylerinin, genel olarak olumlu ve yüksek düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3 de, Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları görülmektedir.

Tablo 3: Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

Faktörler	N	Ortalama	Sd	t	p
1. Faktör: Erkek	67	3.4009	.79003	.451	.653
TÖK Kadın	133	3.3480	.76596		
2. Faktör: EK Erkek	67	3.9726	.54169	.945	.346
Kadın	133	3.8960	.54107		
3. Faktör: Erkek	67	3.8478	.72119	-.047	.963

KKU	Kadın	133	3.8526	.65315		
4. Faktör: KİD	Erkek	67	3.3507	.65721	-.1.254	.212
	Kadın	133	3.4699	.58633		
5. Faktör: KD	Erkek	67	3.7015	.78739	-.704	.483
	Kadın	133	3.7794	.63284		
TOPLAM	Erkek	67	91.3881	15.80176	.042	.967
	Kadın	133	91.2932	13.66193		

Tablo 3'e göre, cinsiyet değişkeni açısından toplamda ve alt boyutlarda öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Tablo 4 de Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin Bölüme Göre t-testi Sonuçları görülmektedir.

Tablo 4: Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin Bölüme Göre t-testi Sonuçları

Faktörler	BOLUM	N	Ortalama	Sd	t	p
1. Faktör: TÖK	FEN BILGISI	100	3.1629	.80070	-3.840	.000
	ILK MAT	100	3.5686	.68946		
2. Faktör: EK	FEN BILGISI	100	3.8350	.53049	-2.289	.023
	ILK MAT	100	4.0083	.54039		
3. Faktör: KKK	FEN BILGISI	100	3.7000	.66027	-3.239	.001
	ILK MAT	100	4.0020	.65843		
4. Faktör: KİD	FEN BILGISI	100	3.4375	.64684	.173	.863
	ILK MAT	100	3.4225	.57811		
5. Faktör: KD	FEN BILGISI	100	3.6500	.70492	-2.145	.033
	ILK MAT	100	3.8567	.65692		
TOPLAM	FEN BILGISI	100	88.3500	14.34029	-2.985	.003
	ILK MAT	100	94.3000	13.84948		

Tablo 4'ten görüldüğü üzere bölüm değişkeni açısından toplamda ve 4 alt boyutta öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark çıkmıştır. Bu anlamlı fark hepsinde İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının lehinedir. KİD alt boyutu için anlamlı fark çıkmamıştır. Tablo 5 de Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin İş Deneyimine Göre t-testi Sonuçları görülmektedir.

Tablo 5: Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin İş Deneyimine Göre t-testi Sonuçları

Faktörler	İş Deneyimi	N	Ortalama	Sd	t	p
1. Faktör: TÖK	Var	76	3.6335	.63303	4.212	.000
	Yok	124	3.2016	.80607		
2. Faktör: EK	Var	76	4.1250	.47307	4.491	.000

	Yok	124	3.7970	.54415		
3. Faktör: K KU	Var	76	4.1289	.52835	5.135	.000
	Yok	124	3.6806	.69979		
4. Faktör: K İD	Var	76	3.5888	.55483	3.015	.003
	Yok	124	3.3327	.62691		
5. Faktör: KD	Var	76	3.9605	.55502	3.655	.000
	Yok	124	3.6263	.73078		
TOPLAM	Var	76	97.0658	11,64742	4.915	,000
	Yok	124	87.8065	14,78940		

Tablo 5'e göre iş deneyimi değişkeni açısından toplamda ve 5 alt boyutta Öğretmen adaylarının Konuşma Öz Yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark çıkmıştır. Bu anlamlı fark iş deneyimi var olanlar lehinedir.

Tablo 6'da Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin Sınıf Düzeyine Göre ANOVA-testi Sonuçları görülmektedir.

Tablo 6: Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterliklerinin Sınıf Düzeyine Göre ANOVA-testi Sonuçları

Faktörler		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
1. Faktör: TÖK	Gruplar arası	14.440	3	4.813	9.044	.000	4>1, 3>1, 3>2, 4>2
	Grup içi	104.321	196	.532			
	Toplam	118.761	199				
2. Faktör: EK	Gruplar arası	7.964	3	2,655	10.342	.000	4>1, 3>1, 3>2, 4>2
	Grup içi	50.309	196	.257			
	Toplam	58.273	199				
3. Faktör: K KU	Gruplar arası	15.780	3	5.260	13.772	.000	4>1, 3>1, 3>2, 4>2
	Grup içi	74.860	196	.382			
	Toplam	90.640	199				
4. Faktör: K İD	Gruplar arası	13.572	3	4.524	14.548	.000	1>2, 3>1, 3>2, 4>2, 4>1
	Grup içi	60.948	196	.311			
	Toplam	74.520	199				
5. Faktör: KD	Gruplar arası	16.568	3	5.523	13.969	.000	1>2, 3>1, 3>2, 4>2
	Grup içi	77.486	196	.395			
	Toplam	94.053	199				
TOPLAM	Gruplar arası	7797.910	3	2599.303	15.290	.000	3>1, 4>1, 3>2, 4>2
	Grup içi	33319.965	196	170.000			
	Toplam	41117.875	199				

1: Birinci Sınıf; 2: İkinci Sınıf; 3: Üçüncü Sınıf; 4: Dördüncü Sınıf

Tablo 6' da, görüldüğü üzere sınıf düzeyi değişkeni açısından toplamda ve tüm alt boyutlarda anlamlı fark çıkmıştır. Bu anlamlı farkın ağırlıklı olarak üst sınıfların lehine olduğu görülmektedir. Sadece, konuşmasını değerlendirme (KD) ve konuşma içeriğini düzenleme (KİD) alt boyutlarında ağırlıklı olarak üst sınıfların lehine olmasına rağmen birinci sınıflar ile ikinci sınıflar arasında birinci sınıfların lehine olan bir durumda görülmektedir.

Tablo 7'de Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA-testi Sonuçları görülmektedir.

Tablo 7: Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Düzeylerinin Anne Eğitim Durumuna Göre ANOVA-testi Sonuçları

Faktörler		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
1. Faktör: TÖK	Gruplar arası	7.991	3	2,664	4.713	.003	4>1,
	Grup içi	110.770	196	.565			3>1
	Toplam	118.761	199				
2. Faktör: EK	Gruplar arası	4.338	3	1.446	5.255	.002	4>1
	Grup içi	53.935	196	.275			
	Toplam	58.273	199				
3. Faktör: KKK	Gruplar arası	8.159	3	2.720	6.463	.000	4>1,
	Grup içi	82.480	196	.421			3>1,
	Toplam	90.640	199				4>2
4. Faktör: KİD	Gruplar arası	4.086	3	1.362	3.790	.011	
	Grup içi	70.434	196	.359			-
	Toplam	74.520	199				
5. Faktör: KD	Gruplar arası	4.263	3	1.421	3.102	.028	
	Grup içi	89.790	196	.458			-
	Toplam	94.053	199				
TOPLAM	Gruplar arası	3332.304	3	1110.768	5.762	.001	4>1,
	Grup içi	37785.571	196	192.784			3>1,
	Toplam	41117.875	199				4>2

1: İlkokul; 2:Ortaokul, 3:Lise; 4:Üniversite

Tablo 7' de görüldüğü gibi Anne eğitim durumu değişkenine göre toplamda ve ilk üç alt boyutta anlamlı farkın çıktığı görülmektedir. Bu anlamlı farkın ağırlıklı olarak üst eğitim düzeyine sahip olanların lehine olduğu görülmektedir. Dördüncü ve beşinci alt boyutlarda anlamlı farkın çıkmadığı görülmektedir.

Tablo 8'de Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre ANOVA-testi Sonuçları görülmektedir.

Tablo 8: Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Düzeylerinin Baba Eğitim Durumuna Göre ANOVA-testi Sonuçları

Faktörler		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
1. Faktör: TÖK	Gruplar arası	6.412	3	2.137	3.729	.012	4>2
	Grup içi	112.349	196	.573			
	Toplam	118.761	199				
2. Faktör: EK	Gruplar arası	1.047	3	.349	1.195	.313	

	Grup içi	57.226	196	.292			-
	Toplam	58.273	199				
3. Faktör: K KU	Gruplar arası	7.883	3	2.628	6.223	.000	3>2,
	Grup içi	82.757	196	.422			4>2
	Toplam	90.640	199				
4. Faktör: K İD	Gruplar arası	2.924	3	.975	2.669	.049	4>2
	Grup içi	71.596	196	.365			
	Toplam	74.520	199				
5. Faktör: KD	Gruplar arası	3.483	3	1.161	2.512	.060	-
	Grup içi	90.570	196	.462			
	Toplam	94.053	199				
TOPLAM	Gruplar arası	2407.671	3	802.557	4.064	.008	4>2
	Grup içi	38710.204	196	197.501			
	Toplam	41117.875	199				

1: İlkokul; 2:Ortaokul, 3:Lise; 4:Üniversite

Tablo 8' de görüldüğü gibi Baba eğitim durumu değişkenine göre birinci, üçüncü, dördüncü alt boyutlarda ve toplamda anlamlı farkın çıktığı görülmektedir. Bu anlamlı farkın ağırlıklı olarak üst eğitim düzeyine sahip olanların lehine olduğu görülmektedir. İkinci ve beşinci alt boyutlar için anlamlı farkın çıkmadığı görülmektedir.

Tablo 9'de Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Düzeylerinin Akademik Ortalamaya Göre Kruskal Wallis - testi Sonuçları görülmektedir.

Tablo 9: Fen bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Konuşma Öz Yeterlik Düzeylerinin Akademik Ortalamaya Göre Kruskal Wallis - testi Sonuçları

Faktörler	N	SO	sd	Ki -kare	p	Fark	
1. Faktör: TÖK	0 - 1.99	43	72.80	2	13.427	0.001	2>1
	2 - 2.99	144	106.79				3>1
	3 - 4	13	122.46				
2. Faktör: EK	0 - 1.99	43	82.15	2	5.826	0.054	2>1
	2 - 2.99	144	104.81				3>1
	3 - 4	13	113.50				
3. Faktör: K KU	0 - 1.99	43	70.02	2	16.003	0.000	2>1
	2 - 2.99	144	107.72				3>1
	3 - 4	13	121.31				
4. Faktör: K İD	0 - 1.99	43	79.34	2	7.964	0.019	2>1
	2 - 2.99	144	105.32				3>1
	3 - 4	13	117.12				
5. Faktör: KD	0 - 1.99	43	69.26	2	16.702	0.000	2>1
	2 - 2.99	144	108.54				3>1
	3 - 4	13	114.81				
TOPLAM	0 - 1.99	43	72.80	2	13.427	0.001	2>1
	2 - 2.99	144	106.79				3>1
	3 - 4	13	122.46				

1: 0 - 1.99; 2: 2 - 2.99, 3: 3-4

Tablo 9' da görüldüğü gibi Akademik Ortalama değişkenine göre toplamda ve tüm alt boyutlarda anlamlı farkın çıktığı görülmektedir. Anlamlı farkın not ortalaması yüksek olan öğretmen adayları lehine oldukları görülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeylerinin, genel olarak olumlu ve yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Akın (2016), Aykaç ve Çetinkaya, (2013), Er ve Demir (2013), Katrancı (2014), Akkaya (2012), Çiftçi ve Taşkaya (2010), Yılmaz ve Çimen (2008), Baykara Pehlivan (2005), Maden (2011) tarafından elde edilen sonuçlar bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir. Oğuz (2009) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ise bu çalışmanın sonucunu desteklememektedir.

Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeyleri cinsiyet değişkenine göre toplamda ve alt boyutlarda anlamlı çıkmamıştır. Akın (2016), Çiftçi ve Taşkaya (2010), Dilekmen vd. (2008), Yılmaz ve Çimen (2008), Baykara Pehlivan (2005) ve Günay (2003) tarafından yapılan çalışmalar bu çalışmanın sonucu ile benzer iken; Katrancı (2014), Özerbaş vd. (2007), Kılıçgil vd. (2009) tarafından yapılan çalışmanın cinsiyet değişkeni açısından sonuçları bu çalışmanın sonuçları ile uyumsuzdur. Katrancı (2014), Özerbaş vd. (2007), Kılıçgil vd. (2009) tarafından yapılan çalışmalarda, kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre konuşma öz yeterlik algılarının daha yüksek olduğunu söylenmektedir.

Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeyleri bölüm değişkeni açısından toplamda ve dört alt boyutta anlamlı çıkmıştır. Bu anlamlı fark hepsinde İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının lehinedir. KİD alt boyutu için anlamlı fark çıkmamıştır.

Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeyleri iş deneyimi değişkeni açısından toplamda ve beş alt boyutta anlamlı bir fark çıkmıştır. Bu anlamlı fark hepsinde iş deneyimi var olanlar lehinedir. Buna göre iş deneyimi olan öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeylerinin iş deneyimi olmayanlara göre daha pozitif ve olumlu olduğu söylenebilir.

Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeylerinin sınıf düzeyi değişkeni açısından toplamda ve tüm alt boyutlarda anlamlı olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farkın ağırlıklı olarak üst sınıfların lehine olduğu görülmektedir. Sadece, konuşmasını değerlendirme (KD) ve konuşma içeriğini düzenleme (KİD) alt boyutlarında ağırlıklı olarak üst sınıfların lehine olmasına rağmen birinci sınıflar ile ikinci sınıflar arasında birinci sınıfların lehine olan bir durumda görülmektedir. Katrancı (2014) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeyleri anne eğitim durumu değişkenine göre toplamda ve ilk üç alt boyutta anlamlıdır. Bu anlamlı farkın ağırlıklı olarak üst eğitim düzeyine sahip olanların lehine olduğu görülmektedir. Dördüncü ve beşinci alt boyutlarda anlamlı farkın çıkmadığı görülmektedir. Akın (2016) tarafından elde edilen sonuçlar bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeyleri baba eğitim durumu değişkenine göre birinci, üçüncü, dördüncü alt boyutlarda ve toplamda anlamlıdır. Bu anlamlı farkın ağırlıklı olarak üst eğitim düzeyine sahip olanların lehine olduğu görülmektedir. İkinci ve beşinci alt boyutlar için anlamlı farkın çıkmadığı görülmektedir. Akın (2016) tarafından elde edilen sonuçlar bu çalışmanın sonucu ile gelişmektedir.

Fen Bilgisi ve İlköğretim Matematik Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterlik düzeyleri akademik Ortalama değişkenine göre toplamda ve tüm alt boyutlarda anlamlıdır. Anlamlı farkın, akademik ortalaması yüksek olan öğretmen adayları lehine oldukları görülmektedir. Öğretmen adaylarının akademik ortalaması yükseldikçe konuşma öz yeterlik düzeylerinin daha pozitif ve olumlu yönde ilerlediği olduğu söylenebilir.

ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçlarına bağlı olarak şu öneriler getirilebilir;

- Bu araştırmadan elde edilen sonuçları derinleştirmek için nitel bir çalışma yapılabilir.
- Bu çalışma farklı bölümler içinde yapılabilir.

Not: Bu çalışmanın bir kısmı, 26-27 Nisan 2019 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen 10'uncu Uluslararası Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Akın, E. (2016). Türkçe Öğretmen Adaylarının Konuşma Öz Yeterliliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. (Siirt Üniversitesi Örneği). *Route Educational and Social Science Journal*, 3(1), 75-90.

Akkaya, A. (2012). Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 405-420.

Arslan, A. (2012). Üniversite Öğrencilerinin "Topluluk Karşısında Konuşma" İle İlgili Çeşitli Görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 7(3), 221-223.

Arslan, F. (2010). *Türkçe Ve Sınıf Öğretmenlerinin Konuşma Eğitimi Ve Konuşma Etkinlikleri Hakkındaki Görüşleri: Kırıkkale İli Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.

Ayan, S., Katrancı, M. ve Melanlıoğlu, D. (2014). Awareness Level of Teacher Candidates in Terms of Their Turkish Language Sufficiency: A Qualitative Research. *International Journal of Academic Research*, 6 (2), 137-143.

Aykaç, M. ve Çetinkaya, G. (2013). Yaratıcı drama etkinliklerinin Türkçe öğretmen adaylarının konuşma becerilerine etkisi. *Turkish Studies*, 8(9), 671-682.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.

Çiftçi, S. ve Taşkaya, S. M.(2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5 (3), 921-928.

Dilekmen, M., Başçı, Z. ve Bektaş, F. (2008). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2), 223-231.

Ekici, T. (2017). Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Konuşma Eğitiminin Önemi, *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 15 (58), 9-37.

Er, O. ve Demir, Ö. (2013). Konuşma becerisinin Türkçe öğretmenleri tarafından kullanılabilirliğine ilişkin Türkçe öğretmeni adaylarının görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(1), 1417-1436.

Günay, K. (2003). *Sınıf Yönetiminde Öğretmenlerin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Güneş, F. (2013). Türkçede Metin Öğretimi Yerine Metinle Öğrenme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6 (11), 603-637.

İşcan, A. (2013). *Diksiyon, Ses Bilgisi ve Ses Eğitimi*. Aziz Kılınc ve Abdullah Şahin (Ed.), Konuşma Eğitimi içinde (s. 59-118). Ankara: Pegem.

Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 11. Baskı. Ankara: Nobel Yayın.

Katranç, M. ve Melanlıoğlu, D. (2013). Öğretmen Adaylarına Yönelik Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (6), 651-665.

Katranç, M. (2014). Öğretmen Adaylarının Konuşma Becerisine Yönelik Öz Yeterlik Algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 174 – 195.

Kılıçgil, E., Bilir, P., Özdiñç, Ö., Erođlu, K. ve Erođlu, B. (2009). İki Farklı Üniversitenin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 19-28.

Maden, S. (2011). Rol kartlarının konuşma eğitimindeki başarı ve tutum üzerine etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 23-38.

Özerbaş, M. A., Bulut, M. ve Usta, E. (2007). Öğretmen Adaylarının Algıladıkları İletişim Becerisi Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8 (1), 123-135.

Pehlivan Baykara, K. (2005). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma. *İlköğretim Online*, 4 (2), 17-23.

Schunk, D. H. (1984). Enhancing Self-Efficacy And Achievement Through Rewards And Goals: Motivational And Informational Effects. *Journal of Educational Research*. 78(1), 29-34.

Yılmaz, İ. ve Çimen, Z. (2008). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İletişim Beceri Düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10 (3), 3-14.